

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-02-08

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson, regeringsrådet Stefan Ersson och justitierådet Lars Dahllöf.

Ökad kontroll av vapen

Enligt en lagrådsremiss den 26 januari 2006 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
2. lag om ändring i polislagen (1984:387),
3. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Irja Hed.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Förslaget till lag om ändring i vapenlagen

Enligt det remitterade förslaget införs krav på särskilt tillstånd, kallat vapenlånebevis, för att en fysisk person skall få låna ett tillståndspliktigt skjutvapen.

Enligt Lagrådets mening är den föreslagna beteckningen inte så väl vald. Det passar bättre till vapenlagens terminologi i övrigt, t.ex. tillstånd att inneha skjuvapen och tillstånd att inneha ammunition, att använda termen "tillstånd att låna skjutvapen" resp. "tillståndsbevis"

för att beteckna den handling som utfärdas som bevis om det meddelande tillståndet.

Om Lagrådets förslag följs föranleder det följande ändringar i 2 kap. 18 §, 3 kap. 1 a, 9 och 10 §§, 6 kap. 3 a och 6 §§ samt 11 kap. 2 § i det remitterade lagförslaget:

2 kap. 18 §

Rikspolisstyrelsen skall med ...

1. personer och organisationer som enligt denna lag har meddelats tillstånd att inneha skjutvapen eller ammunition eller tillstånd att låna skjutvapen samt personer som tillhör hemvärnets personal och som av Försvarsmakten har tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden (vapeninnehavarregistret),

... tillhör hemvärnets personal.

3 kap.

1 a § första stycket

...

3. låntagaren har tillstånd enligt 9 § att låna skjutvapen.

Sådant tillstånd som avses i första stycket 3 krävs dock inte om ...

9 §

Tillstånd att låna skjutvapen får meddelas fysiska personer. Sådant tillstånd får meddelas endast till den som behöver låna vapen för ett godtagbart ändamål och om det skäligen kan antas att han eller hon inte kommer att missbruka sådana vapen som ansökan avser.

Andra stycket i paragrafen kan utgå, eftersom polismyndighetens behörighet att pröva frågor om tillstånd att låna skjutvapen kommer att följa av 2 kap. 2 §.

10 §

Den som har tillstånd att låna ett skjutvapen får under den tid
även inneha ammunition till vapnet.

6 kap.

3 a §

Ett tillstånd att låna skjutvapen skall återkallas av polismyndigheten om

- a) innehavaren har visat sig olämplig att inneha skjutvapen,
- b) förutsättningar för tillståndet inte längre finns, eller
- c) det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.

6 §

En läkare som bedömer att en patient ... inte har tillstånd för skjutvapen.

11 kap. 2 §

Paragrafen innehåller i punkterna a) – l) omfattande bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter. Vissa av punkterna synes vara åtminstone delvis överlappande, så t.ex. b) och f). Denna fråga bör emellertid behandlas vid en mera allmän översyn av vapenlagstiftningen. Mot den bakgrunden förordar Lagrådet endast att den föreslagna nya punkten m) infogas i punkten b) enligt följande:

b) krav på skjutskicklighet, utbildning, ålder och de förutsättningar i övrigt som skall vara uppfyllda för tillstånd att inneha eller låna skjutvapen,

Övriga synpunkter på förslaget till lag om ändring i vapenlagen

3 kap. 8 §

I paragrafen i dess nuvarande lydelse anges bl.a. att skjutvapen inte får lånas ut till den som har fått något skjutvapen förklarat förverkat eller tillståndet till innehav av skjutvapen återkallat, om inte låntagaren ändå är berättigad att inneha vapen av den typ som lånet avser.

I avsikt att komplettera paragrafen så att det framgår att skjutvapen inte heller får lånas ut till någon som har fått ett skjutvapen omhändertaget, föreslås i remissen att lydelsen ändras så att skjutvapen inte får lånas ut till "den som har fått ett skjutvapen förklarat förverkat eller omhändertaget eller till den som har fått ett tillstånd till innehav av skjutvapen återkallat, om inte låntagaren ändå är berättigad att inneha vapen av den typ som lånet avser."

De omständigheter som medfört att ett skjutvapen omhändertagits torde, om den som har fått vapnet omhändertaget har tillstånd att inneha detta, nästan alltid också föranleda en prövning av om tillståndet skall återkallas.

Den föreslagna lydelsen ger vid handen att i en sådan situation får ett skjutvapen lånas ut till den som vapnet omhändertagits från så länge som denne ändå är berättigad att inneha ett sådant vapen, dvs. under tiden tills frågan om tillståndet slutligt avgjorts, så länge denne inte fått sitt tillstånd att inneha vapnet återkallat.

Eftersom det av 3 kap. 2 § framgår att det inte är tillåtet att låna ut ett skjutvapen till den som kan antas komma att missbruka detta, torde det dock i de flesta fall inte vara tillåtet att låna ut skjutvapen till den som fått ett sådant omhändertaget, så länge som frågan om hans

tillstånd skall återkallas inte har avgjorts. En lämplig ordning vore därför att det i förevarande paragraf angavs att utlåning inte fick ske till den som fått ett skjutvapen omhändertaget, om inte denne ändå befunnits berättigad att inneha vapen av den typ som lånet avser.

Lagrådet föreslår med anledning härav att paragrafen ges följande lydelse:

Skjutvapen får inte lånas ut till den som har fått ett skjutvapen förklarat förverkat eller ett tillstånd att inneha skjutvapen återkallat, om inte låntagaren ändå är berättigad att inneha vapen av den typ som lånet avser. Har någon fått ett vapen omhändertaget får skjutvapen av den typ som omhändertagits inte lånas ut till honom eller henne.

Trots första stycket får ett vapen efter särskilt tillstånd av polismyndigheten lånas ut för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

Förslaget till lag om ändring i polislagen

20 a §

Enligt förslaget skall en polisman få genomsöka ett fordon i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken.

Av författningskommentaren (s. 62) till den föreslagna paragrafen framgår att det måste finnas någon konkret omständighet som ger objektivet stöd för antagandet att vapen eller något annat farligt föremål kan komma att påträffas vid en genomsökning av det aktuella fordonet. Av detta följer att avsikten med paragrafen knappast är att fordon mera rutinmässigt skall genomsökas vid omfattande trafikkon-

troller i fall där det inte finns några omständigheter som talar för att det kan antas att ett vapen eller annat farligt föremål finns i det stoppade fordonet. Enligt Lagrådets mening har denna förutsättning för att en genomsökning av ett fordon skall få ske inte kommit till klart uttryck i lagtexten. Ett förtydligande bör därför göras.

Lagrådet föreslår mot bakgrund av det anförda att paragrafen ges följande lydelse:

En polisman får genomsöka ett fordon i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan påträffas och förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken.

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.